

MASOPUSTNÍ KVÍZ

Pod názvem masopust se skrývá období od Tří králů až do začátku postní doby, hlavně však poslední tři dny, jimiž toto období končí. Na Moravě se označuje také jako fašank, fašinek nebo ostatky.

Nejde o církevní svátek, i když byl zařazen do církevního kalendáře. A tak se jeho termín určuje podle Velikonoc. Odehrává se před Popeleční středou, která zahajuje předvelikonoční postní období. A protože Velikonoce jsou pohyblivým svátkem, může být masopustní neděle v rozmezí od 1. února až do 7. března.

Lidová říkadla

Masopust, masopust, Popeleční středa,
kdo nemá _____, promrzne až běda.
Já nemám, já nemám, já se třesu mrazem,
dejte mi _____, zahřeju se rázem.

_____ sedí ve spíži,
_____ si obhlíží,
když mi chcete kousek dát,
musíte ho odehnat.
Kdybyste se ale báli,
že byste se pořezali,
vylezu na _____,
udělám šmik – šmik – šmik,
uříznu si kus,
velký jako _____.

(lidová)

Konec masopusta,
každá kapsa pustá.

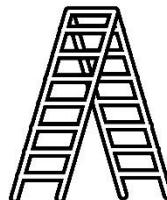
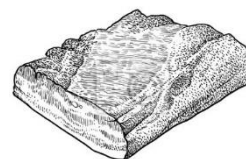
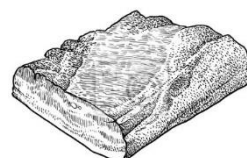
*

Blázen se vyblázní,
až se mu kapsa vyprázdní.

*

Na škaredú středu
bude popelec,
budú chlapani plakat,
hledá na měšec.

(z Moravy)

Žádám na malé promluvení.

Vím, že to nic zlého není,
každoročně právo máme,
nikomu je nezadáme,
veselit se, jísti, pítí,
vše, co hrdlo jen chce mítí.

(z Horácka)

Dávná tradice

Oslavy masopustu byly vždycky společenskou záležitostí a lidé se při nich dobře bavili. Písemnými zprávami jsou doloženy ze 13. století, ale jejich původ sahá pravděpodobně mnohem dál do minulosti.

Hod ďábelský

Se zábavou souviselo i dobré jídlo. Vyvářelo se doma, v hospodách i v zámeckých kuchyních. Původně to jistě souviselo s pocitem, že s nadcházejícím jarem a novou úrodou už není třeba úzkostlivě šetřit zásoby. Časem se z toho stal zvyk. Lidé se tak připravovali i na nadcházející půst.

Svátek pro všechny

Masopust je ve srovnání s ostatními zvláštní svátek. Možná proto, že se jej nikdy nepodařilo přizpůsobit liturgickým předpisům. Oblíbily si ho všechny vrstvy obyvatel, od nejchudších až po panovníky. Na šlechtických sídlech se pořádaly karnevalové zábavy v maskách a pronikly i na panovnické dvory.

Otázky k textu:

1. Kolikrát se v textu vyskytuje slovo masopust a slova mu příbuzná?

2. Na jakých sídlech se pořádaly karnevalové zábavy v maskách?

a. hospodářských b. šlechtických c. hradebních

3. Někdo přeházela slova ve větě. Pokus se ji opět složit.

a jarem jistě nadcházejícím není novou pocitem, Původně s s souviselo šetřit to třeba úrodou úzkostlivě už zásoby. Že

5. Přečti si pozorně následující slova. Zakroužkuj slova, která se v textu objevila, a škrtni, která zde nejsou. **POZOR:** Slova musí být stejného tvaru jako ta nacházející se v textu!

dvůr maska masopustní minulost oslavy předpis

přepis šetřit zábavní zámek

Tři masopustní dny

Čtvrtek

U nás se masopust slavil tři dny. Přípravou býval čtvrtek před masopustní nedělí s pestrým jídelníčkem včetně masa – původně se jedlo hovězí, jehněčí a zvěřina, od 19. století nastoupila obliba zabijaček a tradiční vepřové pečeně s knedlíky a zelím. Panovalo přesvědčení, že na čtvrtek musí člověk jíst a pít co nejvíce, aby byl celý rok při síle.

Jak se tomuto dni říká?

- a) Silný čtvrtek
- b) Tučný čtvrtek
- c) Velký čtvrtek

Neděle

Hlavní zábava začínala v neděli. Po bohatém obědě se všichni chystali na zábavu, která se často protáhla až do rána. Plesy, tancovačky a zábavy leckde začínaly už v sobotu a končily v pondělí v noci. Často se pořádaly i specializované zábavy. V každém kraji si lidé vymysleli jiné názvy a jiné zvyklosti.

Jak se tomuto dni říká?

- a) Taneční neděle
- b) Plesová neděle
- c) Odpočinková neděle

Úterý

Vyvrcholením masopustu bylo úterý, kdy se pořádaly průvody maškar nebo hrály žákovské divadelní hry. Ty byly oblíbené zejména ve městech. Hlavní částí hry bylo čtení obžaloby se spoustou vtipů a narážek na sousedy.

Jak se tomuto dni říká?

- a) Vtipné úterý
- b) Divadelní úterý
- c) Maškarní úterý

Doplň číslo postavy k popisu do mráčku.

Postava měla mít na sobě tolik barev, kolik je dní v roce. Symbolizovala šťastný, veselý a pestrý rok.

Maska hrála při masopustních slavnostech zásadní roli. Její popravou a následným oživením masopust vrcholil. V některých oblastech bývala zlá na děti, které se nemodlily. Hodným darovávala pamlsky.

Maska měla zosobňovat duše zemřelých. Postava zajišťovala dodržování zákazů některých činností (předení, šití) a zachování úcty předkům. Hluk z hole, kterou držela v ruce, měl zahánět nečisté díly.

1 KOBYLA	5 SMRT
2 MEDVĚD	6 STRAKATÝ
3 RAS	7 TUREK
4 SLAMĚNÝ	8 ŽID

Postavy tančily před každým domem složitý kolový tanec, který je jedním z masopustních rituálů plodnosti.

Symbolizoval plodivou sílu. Jeho povinností bylo zatančit si s hospodyní a dívkami a zajistit jim vytoužené potomstvo. Tanečnice také měli při tanci s ním vyskakovat, co nejvýše, protože se věřilo, že jak vysokou budou skákat, tak vysoko jim vyrostou konopí a len.

Maska znázorňovala konec zimy.

Postava představovala sílu, která odnáší vše staré a zkažené, co zbývá ze starého roku a připravuje nás na příchod jara. Tanec s ním měl plodivou sílu. Stéblo slámy z jeho kostýmu dávaly hospodyňky do hnízda huse, aby dobře seděla na vejcích.

Jeho úlohou bylo prověřovat zdravotní stav domácích zvířat. Později se zajímal i o zdravotní stav lidí. Byl postavou značně rozpustilou a je symbolem plodivé síly. Na konci masopustního průvodu prováděl na závěr popravu a znovuoživení kobyly.

Masopustní koblížky (z Vlčova)

500 g polohrubé mouky	40 g droždí	200 g sádla
sůl	4 žloutky	2dl oleje
40 g krupicového cukru	2 a ½ dl mléka	marmeláda
vanilkový cukr	40 g másla	cukr na posypání

Postup:

Mouku se solí dáme do mísy, promícháme, uprostřed vytvoříme důlek, do něhož dáme cukr, rozdrobené droždí, žloutky, vlažné mléko a máslo. Počkáme, až vzejde kvásek, pak těsto zpracujeme. Správně vypracované těsto tvoří při míchání bubliny. Necháme ho na teplém místě aspoň 1 hodinu vykynout.

Asi polovinu vykynutého těsta vyklopíme na pomoučený váleček a rozválíme na 1cm široký plát. Pomocí kruhového tvořítka nebo sklenice vykrojíme kolečko a necháme chvíli pod utěrkou, aby nakynulo. Prstem uděláme důlek, a pak smažíme v tuku.

Po usmažení odkládáme na papírový ubrousek. Na závěr dáme do důlku v koblížce marmeládu a posypeme cukrem dle chuti.

Všechny úkoly splněny? Skvělé! Nezapomeň odevzdat tento kvíz do 25. března 2022 v knihovně pro děti a mládež.

Tři vylosovaní soutěžící (do 18 let), kteří zodpoví správně všechny otázky, získají knižní cenu, kterou si bude moci vyzvednout v knihovně.

Více informací na webu knihovny: www.knihovnapv.cz.

Jméno a příjmení: _____

Tel. číslo: _____

Věk: _____

Líbil se ti kvíz a chceš se podívat po dalších zajímavostech o masopustu? Zde je seznam knih, ze kterých jsme čerpali nebo si jen brali inspiraci. Najdeš v nich spoustu dalších zajímavostí a faktů z historie.

LADA, Josef: Tradiční český rok

SOUKALOVÁ, Marie: Náš poklad

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar: Zima

VEČERKOVÁ, Eva: Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře
(kniha je na odd. pro dospělé)

VONDRUŠKOVÁ, Alena: České zvyky a obyčeje